

Presă mondială despre CORONAVIRUS

CHICAGO SUN-TIMES

Presă scrisă din întreaga lume titrează pe primele pagini știri, informații șocante, opinii ale liderilor politici despre CORONAVIRUS. Informația Zilei, singura publicație din România care poate fi vizionată pe site-ul www.newsecum.org a prezentat știrile despre criza care a cuprins întreg mapamondul cât mai obiectiv, în așa fel încât să nu creeze panică în rândul populației. Informația Zilei, precum și Informația de Duminică, se numără printre tot mai puținele publicații care oferă știri din surse verificate, demne de toată încrederea. Pentru că trecem printr-o perioadă istorică specială prezentăm în acest număr secvențe din ziare din toată lumea, începând cu publicații din China, SUA, America Latină, Australia, deșigur și Europa, publicații găzduite de același site din Statele Unite care găzduiește și cotidianul Informația Zilei și Informația de Duminică. Este o fotografie a momentului, un document istoric pentru viitorime. Coronavirusul este o temă comună, preocupă întreaga omenire. Să sperăm că momentul dificil prin care trece întreaga lume va fi depășit cu bine, fără pierderi care să arunce lumea în haos. Cu această ocazie invităm cititorii publicațiilor Informația Zilei și Informația de Duminică să ne urmărească zilnic pe www.newsecum.org.

PAGINILE 4,5

Festivalul Internațional de Poezie la care erau invitați doi poeți sătmăreni s-a anulat din cauza CORONAVIRUSULUI

Coronavirusul lovește și viața culturală. Sistarea spectacolelor, a simpozionelor, lansărilor de carte, iată că și unul dintre cele mai însemnate evenimente literare din România, organizat de Muzeul Național al Literaturii Române, de Primăria Municipiului București, s-a anulat. La Festivalul Internațional cu participarea a sute de scriitori din toată lumea, erau invitați, la fel ca și la edițiile anterioare, doi scriitori din Satu Mare, Dumitru Păcuraru și George Vulturescu. Iată textul care anunță sute de scriitori invitați că evenimentul s-a anulat, dar invitația este valabilă pentru anul viitor. Până atunci să sperăm că vom scăpa de coronavirus.

Stimați invitați, Cu părere de rău, suntem nevoiți să vă anunțăm că pe fondul răspândirii coronavirusului în Europa și al apariției primelor cazuri de îmbolnăvire în București, Primăria Municipiului București prin Muzeul Național al Literaturii Române anunță suspendarea tuturor activităților cu public, până în data de 31 martie 2020, cu posibilitatea prelungirii. În aceste condiții, neputând preziona activități de calitate și siguranță în perioada următoare, atât pentru participanți, cât și pentru public, conducerea MNLR a decis amânarea pentru anul viitor a celei de-a XI-a ediții a Festivalului Internațional de Poezie, care urma să se desfășoare în perioada 11-17 mai. În ciuda acestei decizii radicale luate de conducerea Muzeului Național al Literaturii Române în spiritul prevenției și al responsabilității, invitația noastră rămâne deschisă, iar noi ne-am bucura să continuăm ce am început și să vă avem ca invitați la ediția din 2021. Vă mulțumim frumos pentru înțelegere.

Cu aleasă considerație, Ioan Cristescu, Director General Muzeul Național al Literaturii Române

De ce Filiala Ziaristilor Sătmăreni poartă numele lui Anton Davidescu?

Anton Davidescu (născut în 1891 - la data decesului avem două date: 1944 și 1984), redactor șef al ziarului Satu Mare și membru fondator al revistei Țara de Sus

Încă de la constituirea Filialei Satu Mare a UZPR (Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România), s-a pus problema denumirii acestei filiale. D. Păcuraru a sugerat numele lui Anton Davidescu. La prima ședință de după constituirea filialei au fost propuse mai multe nume, foști ziaristi decedați în ultimii 20 de ani, Ion Bleddea, Ion Bala, Dorin Sălăjan, Ion Baiaș, Viorel Vladimirescu, Viorel Sălăgean etc. Propunerile au fost supuse la vot și ziaristii sătmăreni au ales numele Anton Davidescu.

De ce Anton Davidescu? Cine a fost Anton Davidescu, de ce filiala sătmăreană merită să poarte numele lui?

Anton Davidescu are meritul de a fi condus cel mai longeviv ziar în limba română apărut după Unire. În perioada interbelică au apărut numeroase publicații. Unele au rezistat un an-doi, altele câteva numere. Existau două probleme: una de ordin financiar, alta de personal. Există o puternică dorință de a scrie în limba română, dar puțini ziaristi. Mai mult, românii citeau ziare în limba maghiară, pentru că așa erau obișnuiți până la Unire. Ziarul SATU MARE,

datorită perseverenței redactorului șef a rezistat 18 ani. Răsfoind colecția, primul lucru care se poate constata este profesionalismul redactorilor, tematica serioasă abordată, subiectele variate. Anton Davidescu era un făcător de ziare.

Nu exagerăm cu nimic afirmând că ziarul SATU MARE a fost cel mai important ziar în limba română apărut în Satu Mare. Ziarul și-a încetat apariția datorită tumultuoaselor evenimente care au premers celui de-al Doilea Război Mondial.

Valoarea ziarului este strâns legată de talentul conducătorului său. Anton Davidescu scria concis, la obiect, într-o frumoasă limbă românească. Articolele sale sunt veritabile analize ale situației politice, economice, culturale din Satu Mare, raportate la situația din România.

Articolele sale merită readuse în actualitate, prin publicarea unui volum antologic. Semnata acestor rânduri a făcut deja primele cercetări și într-un timp rezonabil sătmărenii vor avea ocazia să facă cunoștință cu scrisul lui, cu gândirea lui social-politică și culturală.

Continuare în pagina 2

COVID - 19 amână evenimente și spectacole

Salonul de Carte Bookfest Timișoara

Organizatorii Salonului de Carte Bookfest Timișoara au anunțat, duminică, anularea ediției de anul acesta a evenimentului, în contextul anunțului făcut de MAI privind anularea oricăror evenimente la care participă peste 1000 de persoane. „Consiliul Director al Asociației Editorilor din România a analizat situația creată de anunțul autorităților, din data de 8 martie 2020, privind interzicerea adunărilor publice de mai mult de 1000 de persoane, în întreaga țară, și a decis anularea celei de-a noua ediții a Salonului de Carte Bookfest Timișoara, programată în perioada 12 - 15 martie 2020”, se arată într-un comunicat de presă remis MEDIAFAX.

Spectacol Boney M la București

Concertul Boney M care trebuia să aibă loc, duminică seara, la Sala Palatului, a fost amânat pentru 20 septembrie. Anunțul a fost făcut de către organizatorii concertului Boney M în România și postat pe pagina de Facebook a site-ului iabile.ro. Redăm mai jos anunțul integral:

„Din cauza numărului tot mai mare de cazuri de pacienți infectați cu virusul COVID - 19, Ministerul Afacerilor Interne a emis un comunicat în care anunță luarea unei măsuri obligatorii pentru toți organizatorii de evenimente. Începând de astăzi, 8 martie 2020, sunt interzise manifestările publice sau private, în spații deschise sau închise, cu un număr de participanți mai mare de 1.000 de persoane.

Această măsură este obligatorie, la nivel național, pentru toți agenții publici și privați și nu este supusă negocierii, excepțiilor, neputând fi amânată. Prin urmare suntem nevoiți în acest moment să amânăm concertul Boney M, care urma să aibă loc la Sala Palatului din București în data de 8 martie 2020. Ne pare extrem de rău că s-a ajuns în această situație. Artiștii se aflau în România încă de ieri și erau nerăbdători să cânte pentru fanii care îi așteptau de atâta vreme. Biletele rămân valabile, concertul a fost reprogramat pentru 20 septembrie.

Și concertul Pink Martini care trebuia să aibă loc pe 30 martie la Sala Palatului, de la ora 20.00, va fi amânat pentru o dată ulterioară.

Cui și de ce alegem să oferim iertarea?

PAGINA 7

Demi Lovato lansează un nou imn motivațional - I Love Me

PAGINA 8

Anton Davidescu nu a fost doar un simplu ziarist, ci și unul dintre cei care credeau cu sfințenie în cuvântul scris care trebuie să rămână o dovadă palpabilă despre istorie, despre oameni și problemele cu care se confruntă.

Cine a fost Anton Davidescu?

Filiala sătmăreană a Uniunii Ziariștilor îi poartă numele

Anton Davidescu rămâne în istoria presei sătmărene ca fondator al primului ziar în limba română din Satu Mare care a rezistat pe piață 20 de ani, între 1918-1938. A fost redactor-responsabil, șef-redactor-responsabil și director al ziarului ce apărea de două ori pe săptămână, miercuri și duminică. În plan cultural, Anton Davidescu a contribuit și la apariția revistei Țara de Sus, al cărei director a fost cunoscutul om de cultură Dariu Pop.

Ca foarte mulți alți intelectuali români, Anton Davidescu a venit din Vechiul Regat pentru a pune umărul la dezvoltarea culturii de limbă română din Nord-Vestul Transilvaniei.

S-a născut în 27 August 1891 în Alexandria. Debutază ca ziarist în anul 1913. A colaborat la mai multe publicații din țară: Cuvântul, Muguri (Țirnu Măgurele), Lumina Poporului (Roșiorii de Vede), România Nouă, Vișorul (Alexandria), Dimineața, Ziarul științelor și călătoriilor, Lumea Nouă, Noul veac, Universul, Dacia, Țara de Sus, Izvoare Maramureșene, Almanahul presei românești etc. La Alexandria, împreună cu Florin Chiru-Nanov, editează revista Vișorul (3 august 1919 - 1 februarie 1920; de la 7 septembrie 1919 se numește Nufărul). A fost Membru al Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat.

Referitor la data morții avem două date, 1944 și 1984. Ziarul Pro Alba în ediția sa electronică din 9 ianuarie 2013 a publicat "Lista românilor celebri care au fost sau au dorit să fie incinerati!" la poziția cu numărul 323 îl găsim și pe un Davidescu Anton (1891-1984), ziarist și publicist. Deocamdată nu avem siguranța că este vorba despre fostul ziarist sau este o coincidență de nume. Înclinăm să credem că, totuși, este vorba despre același Anton Davidescu, redactorul șef al ziarului Satu Mare.

Anton Davidescu nu a fost doar un simplu ziarist, ci și unul dintre cei care credeau cu sfințenie în cuvântul scris care trebuie să rămână o dovadă palpabilă despre istorie, despre oameni și problemele cu care se confruntă.

Îl găsim pe harnicul Anton Davidescu și ca redactor, ca unic realizator al seriei de almanahuri ale județului Satu Mare, pentru anii 1925-1929. Pentru acest număr am extras din "Almanahul județului Satu Mare pe anul 1925" câteva articole foarte interesante, adevărate cronici despre județul Satu Mare.

Adriana Zaharia

Informația Zilei

ISSN 1222-4715

Director general - D. Păcuraru
Director editor: Ilie Sălceanu

Redactor șef
suplimentele - Adriana Zaharia
(Informația Zilei de Duminică și Sănătate și Frumusețe, Informația TV)

Redacția Satu Mare:
str. Mircea cel Bătrân nr. 15
Satu Mare, cod 440012
Telefon: 0261-767300
e-mail: redactiasm@informatia-zilei.ro

www.informatia-zilei.ro

“Câteva cuvinte

Am simțit că este o datorie a noastră să tipărim acest almanah. În Satu-Mare, minoritățile în fiecare an tipăresc asemenea publicații, în zeci de mii de exemplare. Deși în anul al șaptelea al ocupației românești, până în prezent, la noi n-a apărut. Bazându-ne pe tradiția ce se păstrează încă în Ardeal, de a avea fiecare familie un calendar de perețe, sau unul asemănător „naptar“-urilor pe care le văd zilnic în mâna concetățenilor de alte naționalități, am pășit la fapte.

Trebuie s-o spunem de la început: în județul în care pe fiecare zi rulează averi de milioane, am fost întâmpinați de multe instituții, chiar românești, cu indiferență. Și aceasta cu atât mai vătos cât noi n-am cerut nimănui milă ... Am voit să facem servicii în schimbul unei plăți modeste care s-ar fi întrebunțat la tipărirea almanahului. Indiferența acestor instituții ca și nepăsarea multor oameni cu situații în Satu-Mare, a făcut ca opera noastră să fie prezentată publicului în condițiuni atât de modeste.

La început am sperat că vom putea tipări un almanah voluminos și de o superioară execuție grafică. Rostul era ca pe lângă clișeele din județul nostru care să reprezinte instituțiile importante, în domeniul cultural, industrial, comercial, financiar și artistic, să prezintăm publicului cititor și numeroasele instituții din vechiul Regat, Basarabia și Bucovina care merită să fie cunoscute. Ne-am zbatut în stânga și în dreapta, căutând să îmbogățim paginile cu tot ce ne-a permis propriul nostru buzunar și concursul câtorva prieteni cărora și pe această cale le mulțumim din suflet. Nu este vina noastră dacă „Almanahul județului Satu-Mare“ n-a putut să apară în condițiile superioare pe care noi le-am dorit.

Ne-a lipsit încurajarea și a trebuit să cedăm în fața numeroaselor greutăți materiale.

Aceasta a făcut ca „Almanahul județului Satu-Mare“ să aibă numai 108 pagini și să nu fie ceace am dorit.

În tot cazul cel ce va cerceta cinstite filele ce i se prezintă sub ochi, va constata că ele închid o muncă stăruitoare pusă în serviciul unei cauze românești aici la graniță.

În viitor poate vremurile mai bune ne vor da puțință să tipărim un almanah pe care îl reprezentă.

Anton Davidescu.

Județul Satu Mare

Este unul dintre cele mai bogate ale Ardealului. Pe lângă câmpiile întinse care produc din belșug cereale, are o producție bogată în vinuri. Munții săi ascund dela aurul și argintul scump, până la cărbunii, în multe locuri neexploatați și ape minerale ce dau sănătate în fiecare an la mii de suferinzi. Pădurile seculare ale județului sunt renumite prin lemnele, esență tare, atât de căutate pentru pregătirea mobililor. Tot din acest județ se exportă anual sute de vagoane de fructe. Anul trecut numai în Germania s-au exportat de la noi 36 de vagoane de mere și pere. Având un șes productiv, având coastele și văile munților încărcate cu fănață, creșterea vitelor este în floare. În 1924

Referitor la data morții avem două date, 1944 și 1984. Ziarul Pro Alba în ediția sa electronică din 9 ianuarie 2013 a publicat "Lista românilor celebri care au fost sau au dorit să fie incinerati!" la poziția cu numărul 323 îl găsim și pe un Davidescu Anton (1891-1984), ziarist și publicist

Cehoslovacia a fost aprovizionată cu vite numai din județul Satu-Mare, Bihor și din Bănat. Totuși stocul de vite este destul de mare, și îndestulează cu prisosință consumul intern.

Din punct de vedere administrativ județul Satu-Mare este împărțit în 8 plăși: Satu-Mare, prim pretor: dr. Ludovic Pop, Baia-Mare, prim pretor: dr. Pop Trăianu, Halmeu, prim pretor: dr. Dragoș, Arduș, prim pretor: dr. Serly Ștefan, Careii-Mari, prim pretor: dr. Gherman Oaș, prim pretor: dr. Pop Aladar, Șomcuta-Mare, prim pretor: dr. Chiș Nicolae, Seini prim pretor: dr. Buteanu.

În fruntea județului, în prezent este dl. prefect Mișu Cantuniari, inspector general administrativ. D-sa de doi ani de când se află între noi, a făcut multe lucruri frumoase în județ. Remarcăm numai câteva:

A românizat exteriorul orașelor stăruiind ca toate străzile să poarte nume românești. A dispus schimbarea firmelor tuturor magazinelor așa că în prezent nu mai există în orașe o firmă scrisă în limba maghiară, cum era înainte, când credeai că te afli în mijlocul Ungariei. A dat un real ajutor la clădirea școalelor, creind printr-un mijloc foarte ingenios un venit de peste două milioane fondului școlar. A sprijinit trupele teatrale și toate publicațiile românești așa cum se cuvine. Cu alte cuvinte numele d-sale este legat de multe opere naționale din aceste ținuturi.

Din cauza poziției sale, așezat lângă frontiera Ungariei și Cehoslovaciei ar trebui să i se dea o deosebită atenție. După cum se va vedea în cuprinsul acestei lucrări progrese s-au făcut. Totuși în multe domenii am rămas în ace-

33% și maghiari 25%, prin urmare și aici avem o superioritate.

În prezent comunele de coloniști dau foarte mare atenție culturii zarzavaturilor. Anul acesta au cultivat întinse domenii cu pepeni, varză, ceapă etc. Se crede, peste câțiva ani ei vor deține comerțul de zarzavaturi al județului.

Urmează apoi prezentarea orașelor, și se începe cu Satu Mare, pp. 18-21, apoi urmează Careii-Mari (p. 22), Șomcuta Mare (pp. 23-26), și Baia Mare (pp. 27-30)

Țara Oașului, un templu de reculegere

“Pentru orașanul ce iubește natura, ținutul nostru oferă locuri minunate de desfășurare sufletască. La o depărtare de 3 ore de mers cu trenul, ne aflăm în Țara Oașului, cea mai frumoasă parte a ținutului. Dacă spre Baia-Mare privești te uimesc prin undulările multiple ale orizontului, în Țara Oașului totul vorbește sufletului. Ici vezi munți ce își înalță vârfulurile la cer, dincolo câmpii bogate în cereale, ce tîvesc cu aur poalele colinelor. Părăiașe repezi își trimit murmurul melancolic până departe ... în nopțile senine când crăiasa cu vestmante de argint luminează drumul călătorului, Țara Oașului pare că plutește în vis și feerie. În aerul parfumat de fânul proaspăt cosit, răsună din când în când o doină. E doina oșanului pribeag, printre munții străjuți de castani, printre vălețele scaldate în lacrima isvorului, sau peste câmpiile cu miros de nalbă! Aici, în mijlocul pădurilor de fag, sau al rășlețelor tei bătrâni ce umbresc drumurile netede, se află Bixadul.

În vârful comunei, pe o colină, Mănăstirea cu același nume, farmecă prin stilul ei evocator al unei pagini din trecut departat un capitol din istorie. — Anii au săpat pe zidurile-i plumburii o veche și duioasă poveste.

Părintele Clement Gavris, egumenul mănăstirii între filele unei cărți, a descris o dureroasă viață de om. Este o împletitură de fapte scoase dintre rafturile prăfuite ale bibliotecii, sunt faptele celor ce cu secole înainte, talmăceau poporul, cuvintele răstignitului pentru oameni. Este povestea veșnică de felul cum oamenii pot nimici pe cel ce se ridică deasupra lor, propovăduind o lume mai bună, mai ideală ...

Mănăstirea Bixad strălucește și va străluci ca un scump juvaer, al pelerinului, condus de credința mântuitoare ca un lăcaș în care se păstrează comorile istorice.

În prezent, prin stăruința însuflețitului egumen, Clement Gavris, s-au adus multe îmbunătățiri mănăstirii. Atât domeniile ce îi aparțin, cât și sfintele odăre, sunt bine îngrijite. Afară de aceasta, mănăstirea pentru a fi un adevărat templu de cultură și învățăminte morale, tot prin stăruința acestui părinte și-a creat o școală primară unde primesc instrucție numeroși copii de săteni. Un orfelinat întreținut absolut numai de mănăstire adăpostește peste 20 de copii orfani.

Îngrijirea deosebită ce se dă în prezent acestui sfânt lăcaș a făcut pe episcopul Gherlei P. S. S. dl. Dr. Hossu să-și exprime mulțumirea de nenumărate ori pentru felul cum înțelege intelteplul egumen să-și facă datoria”. (pp. 31-33)

Anton Davidescu”

Continuare în pagina 3

ISTORIE

Industria sătmăreană. Fabrica de cherică de lux “DAC”. Eminentul director Aurel Popp, artist de mare forță, care are și conducerea artistică a fabricii, a dat dovadă că posedă spirit inventiv, făcând dintr-un atelier neînsemnat o fabrică, ce ar face cinste chiar marilor țări industriale. Intre întreprinderile românești desigur „DAC“ ocupă locul de frunte.

Almanahul județului Satu Mare pe anul 1925

**Industria sătmăreană
Fabrica de cherică de lux „DAC“.**

Fabrica aceasta este întâia în țară prin obiectele artistice ce execută. Institutul de bancă Casa Noastră a investit până acum un capital de peste 10 milioane, în schimb a creiat o fabrică care face fală nu numai ținutului nostru, ci întregii țări. Până acum în privința obiectelor de artă executate din porțelan și faianță noi eram tributarii streinătății. Fabrica de ceramică „Dac“ a șters această pată. De-acum înainte avem tot felul de obiecte nu numai pentru induslirea pieței interne, dar pentru a face chiar concurență și în alte țări și în special în orient, produselor streine. Avantajul va fi că apropierea noastră de peninsula Balcanică va da posibilitatea direcțiunei fabricii să plaseze multe produse acolo.

Anul acesta „DAC“ a fost vizitată de nenumărați streini, cari au rămas încântați de modernele și completele instalațiuni. La târgul de mostre din Cluj vitrina cu produsele acestei fabrici, a fost subiectul administrației publice, însuși dl. primministru I. C. Brătianu când a fost în Satu-Mare, a ținut să viziteze instalațiunile, ba chiar a comandat mai multe obiecte. Eminentul director Aurel Popp, artist de mare forță, care are și conducerea artistică a fabricii, a dat dovadă că posedă spirit inventiv, făcând dintr-un atelier neînsemnat o fabrică, ce ar face cinste chiar marilor țări industriale. Intre întreprinderile românești desigur „DAC“ ocupă locul de frunte. Statul român ar trebui să-i arate mai multă solitudine, atunci când are nevoie de uneltele noi, materiale sau altele. (p. 60)

Marile instituții financiare sătmărene. BANCA ROMÂNEASCĂ

Acest mare institut financiar a luat ființă tocmai când piața sătmăreană avea mai mult lipsă de sprijinul material.

Odată introdusă în viața ținutului nostru, grație energiei și priceperii directorului ei dl. Chihăia, banca a luat un avânt imens. Deși în oraș sunt numeroase alte instituții similare, ochii tuturor s-au îndreptat către acest mare institut financiar solid, ce face fală țării noastre. Toată lumea știe că multe bănci văzând lipsa mare de numerar ce a bântuit și bântue încă piața, au căutat să facă speculă de pe urma căreia să-și asigure câștiguri mari. Banca Românească însă, consecventă înaltului său punct de vedere a alimentat și mai departe pe comercianți cu împrumuturi, ușurând în modul acesta comerțul și fiind de un real ajutor pieței. Pentru aceasta se cuvine să încredințeze românii din ținuturile noastre economiile acestei bănci mari și puternice.

Inițiată în anul 1921, din inițiativa românilor din jud. Satu-Mare cu concursul băncii AGRICOLA s. a. din București. Scopul de a naționaliza și desvolta industria și economia națională. Și mai ales a veni în ajutorul țărănilor cu credit mic. Cu un cuvânt o instituție pur românească sprijinește tot ce-i românesc.

Capitalul, când s-a înființat, era de un milion a sporit apoi la trei milioane. Depozite 10.000.000 lei și un plasament de 18.000.000. Director Augustin Popcin, om priceput și bun român. Președintele băncii Ioan Savanyú, decanul baroului avocaților. — Are trei sucursale: Arduș, Careii-Mari și Sighetul-Marmației. Se ocupă cu afaceri pur bancare. Este corespondența a multor institute mari din țară și are legături directe cu numeroase bănci din streinătate. (pp. 64-66)

**Banca “Casa Noastră”
s.a. pentru bancă,
comerț și industrie**

Inițierea acestui institut a fost hotărâtă în 30 Decembrie 1919, adică în primul an după unire. Lipsa capitalului românesc pe piața de aici, a fost așa de tare simțită încât la 1 Ianuarie 1920 acest institut a început deja să lucreze. A fost prima dintre băncile românești care a luat aici ființă și și-a înțeles pe deplin însemnatul rol, ce-l avea în acel timp. Cine își aduce aminte, ce se câștiga atunci la mărfuri și în ce măsură stagnau operațiunile pur bancare, acela își poate da seama cât de bine și-a înțeles acest institut chemarea ce o avea, dacă spunem, că a renunțat la câștigurile mari, provenite atunci din afaceri cu mărfuri, punându-și întreg capitalul în serviciul aprovizionării multor institute mari din țară și are legături directe publice, unde — precum să știe — se câștiga relativ foarte modest și că pentru a putea veni în ajutorul negustorilor și în primul rând în al conaționaliilor, cari aveau rude în America, din primele zile a căutat și găsit legătură cu Băncile mari din București și alte orașe din țară (ca Banca Albina, Banca Marmorosch, Blank & Co., și Banca Chrissoveni) intrând cu ele în relațiuni de afaceri. Capitalul ei inițial a fost de Cor. 1.000.000.

Dovedindu-se prea mic, acest capital la 2 Iunie 1920, s-a hotărât a fi urcat la Cor. 3.000.000 iar în Octombrie a aceluiaș an, — adică după schimbul coronelor — la Lei 5.000.000. La această a doua urcare de capital au participat și Banca Marmorosch, Blank & Co., din București și firma „Societatea Comercială pe Acțiuni din Satu-Mare“, cu care Banca avea deja relațiuni întinse. Din acel moment începe între cele de mai sus o colaborare, care atât pentru institutele înrudite, cât și pentru orașul și jurul Satu-Mare și este de mare folos. Prin intermediul Băncii Marmorosch, Blank & Co., Banca intră în relațiuni directe cu Băncile mari din streinătate dar mai ales cu cele din America, unde zeci de mii de compatrioți de-ai noștri aveau economiile lor din timpul războiului destinate pentru ajutorarea rudelor lor de aici și pentru a căror canalizare în aceste părți ale țării, Banca a înființat o secțiune specială americană, care a lucrat și lucrează atât de prompt și culant, încât această Bancă a ajuns să fie cunoscută și să câștige încrederea celor mai largi pături ale satelor noastre. Așa se explică, că după o activitate de abia un an, în anul 1921 depunerile cu livrete - afară de cele în cont curent, au atins o sumă - pe care nici băncile vechi de pe piață nu aveau mai mare — de Lei 10.000.000. — Disproporția dintre capital și depunerile spre fructificare de o parte, și cererile din ce în ce mai mari de credit au făcut, ca în anul 1922 Banca să-și ridice capitalul la Lei 10.000.000. Cu capitalul mărit a putut sta mai bine la dispoziția comerțului și industriei din localitate. Afară de împrumuturile ce a dat negustorilor și industriașilor, Banca a participat și ea la înființarea mai multor întreprinderi industriale și comerciale, contribuind prin aceasta foarte mult la naționalizarea adevărată a respectivelor întreprinderi. La acest loc trebuie să amintim în primul rând fabrica de vagoane „Unio“, a cărei acțiuni ulterior au ajuns aproape toate în mâinile Băncii. Această fabrică este amenajată cu cele mai moderne mașini și instalațiuni necesare fabricării și reparării vagoanelor. Este singură — afară de „Astra“ din Arad — care e capabilă să repare și să fabric vagoane de persoane cl. I. și II. Conform aprecierilor din partea organelor superioare ale statului, această fabrică ocupă al treilea loc între cele cca. 70 fabrici și întreprinderi, ce se ocupă în țară cu repararea

vagoanelor. În bugetul Statului i s-a prevăzut pentru anul în curs un credit de Lei 40.000.000. Credem, că nu mai e nevoie să accentuăm importanța național-economică, ce a avut și are înființarea acestei fabrici. Producțiunea de până acum a fabricii este 1320 diferite vagoane. Tot cu participațiunea Băncii a luat ființă și fabrica „Cherică de lux Dac“. Până în anul 1921 neexistând în România fabrică pentru prelucrarea caolinului, fedspatului, cuarțului și a marmorei și pentru fabricarea de porcelană, faianțe și vase de piatră, la 1 Octombrie 1921 s-a hotărât înființarea nămitei fabrici, care azi fiind înzestrată cu cele mai moderne mașini, de curând și-a început activitatea și suntem convingși, că produsele ei chericice vor statisface chiar și cele mai rafinate pretenții. Scopul acestei întreprinderi este provederea României și a țărilor din Balcani cu articole de porcelan și mayolică. Banca mai participă la următoarele societăți: S. A. pentru importul de Fierărie Satu-Mare, „Urania“, Cinematograf și Locațiune de Filme și „Hotelul Dacia“ s. a. Participarea în afaceri de Cinematograf și Hotel are ca scop susținerea atmosferei românești acolo, unde circula publicul.

Fiind autorizată a face operațiuni cu devize, și-a organizat o secțiune de Devize, care lucrează în mod absolut satisfăcător. În Baia-Mare și Sighet are Sucursale, care se bucură de toată încrederea pieții și dezvoltă o activitate foarte rodnică. Tot aici mai amintim, că Banca posedă afară de clădirea sediului din str. Lucaci No. 5. și magazia, ce a format posesiunea Societății Comerciale pe Acțiuni din str. Horia No. 5. și depozitul de lângă gară, iar în timpul din urmă a cumpărat în Baia-Mare magazia publică de lângă gară încapătoare pentru circa 200 vagoane mărfuri.

Din cele expuse mai sus se vede, că Banca Casa Noastră a stat la dispoziția comerțului și industriei, a înlesnit foarte mult conaționaliilor noștri din America trimiteră banilor în țară, ca puțină Bănci din această provincie.

Banca Națională a apreciat activitatea acestui institut și i-a acordat un credit de reescompt corespunzător. În fine și cu această ocaziune merită a fi amintit faptul, că nu a fost vre-o ocaziune, când Banca să nu fi dat sume importante pentru scopuri naționale, culturale și filantropice, ceiaze cetitorii noștri desigur au putut constata foarte des din coloanele gazetei „Satu-Mare“.

Grație conducerii prevăzătoare, și continuă înfăptuirea programului fixat la începutul activității sale — cu toata criza de numerar — fără întreruperi și cu deplin succes. (pp. 67-69)

Nu este un secret

De aceia trebuie să știe tot ținutul nostru! Stăm prost din punctul de vedere al publicațiilor românești. Ziarele noastre n-au cititori. Și astăzi unii români, din obișnuință, citesc mai departe ziare streine. În noile ținuturi, presa streină se dezvoltă, ziarele apar în mii de exemplare, iar cele românești din ce în ce se împuținează. Până când aceasta? Oare, Români, voiți să ne meargă și pe mai departe numele că suntem poporul cel mai nepăsător din lume? Oare sunt mai bogate ca noi minoritățile cari își susțin o presă bine organizată?

Avem în județ două ziare: să le susținem! „SATU-MARE“ apare de 5 ani. El este un pion cultural românesc înaintat aici la frontieră. Să nu fie în județ un singur român știitor de carte, care să nu fie abonat la „SATU-MARE“. Să nu rămână un preot, care să nu fie invățător care să nu aibă în casă ziarul „SATU-MARE“. Citindu-l, recomandându-l prietenilor, el se va mări, se va orga-

niza și va apare zilnic. Și atunci și județul Satu-Mare va fi cinstit de toată lumea, fiindcă va fi în stare să-și susțină un ziar românesc. (p. 65)

Șișești

Am voit anul acesta să rezervăm mai multe pagini vieții și activității părintelui Lucaci. Doream în același timp să reproducem în almanah biserica din Șișești, ca-sele parohiale, și tot ce amintesc lupta acestui erou al neamului. Ne-a fost însă imposibil. O astfel de lucrare costă astăzi enorm. Urma să ducem fotograf la fața locului, să transformăm apoi fotografiile în clișee etc. etc. În almanahul anului viitor sperăm că vom învinge dificultățile și vom da o deosebită importanță localității, care l-a adăpostit pe dr. V. Lucaci. (p. 85)

Comunele frunțase. Sanislău.

Comuna Sanislău e situată la Nord-Vestul județului în plasa Careii-Mari, 10 km. de granița Ungariei. La anul 1422 a fost înființată de contele Sanislău Batori. E locuită în majoritate de români. Are un hotar de 17.000 jug. cat. din cari 3000 aparținătoare contelui Károlyi au fost rupte pentru Ungaria cu păduri cu tot, când s-a delimitat frontiera. Numărul locuitorilor sunt 4800, dintre cari: 2000 români, 1800 șvabi, 700 unguri, 300 evrei. Românii de relieguna gr. cat. și-au susținut datinele și limba strămoșească. Indemnuri noi la sentimentul național au primit delă vestitul memorandist protopopul unit: Gavril căndva Lazăr de Purcăreți, sub a cărui influență și îndemna a început poporul să-și dea copiii la școli înalte. Azi avem peste 100 tineri intelectuali crescuți din sânul poporului, îmbrățișând diferite cariere, cum sunt: preoți, învățători, avocați, medici, farmaciști, ingineri, profesori de liceu, notari comunali, oficianți de cale ferată și poșta, comercianți, industriași etc.

Protopopului Lazăr i-a stat în ajutor școala română din trecut, care-n ciuda tuturor asupririlor a fost un focar de românism sub imimoși conducători și vestiții dascăli: Egri, A. Bonea, P. Magyar, G. Ba-

kos, G. Mureșan, I. Pataki etc. Această școală după unire s-a transformat din confesională în școală de stat și lucrează cu acelaș zel, cu 4 puteri didactice, sub conducerea directorului I. Magyar, fiul unuia dintre marii înaintași ai comunei pe tere-nul învățământului.

Școala a dat rezultate frumoase și-a înființat, din propria ei putere, o aleasă bibliotecă învățătorească școlară și populară. Acestei școli îi stă în ajutor Augustin Sabo, farmacistul din localitate, care în fruntea comitetului școlar și ca membru al comitetului școlar județean, lucră neobosit aducând și jertfe materiale pentru înflorirea acestei instituțiuni.

Înainte cu 15 ani și-a zidit poporul român din Sanislău o biserică frumoasă în stil Roman cu 6 turnuri, ce este un monument pentru întreg ținutul. Dovada hărniciei poporului din Sanislău și dărnicii Sanislăerani ridicăți din sânul poporului. Dintre binefăcători amintim pe: Gh. Silaghi și A. Bonea, cari singuri au contribuit cu aproape jumătate sumă la zidirea acestei biserici.

Activitatea multilaterală a lui A. Bonea, e unică în felul său. E unul în viață dintre marii dascăli de pe vremuri, cari a lucrat cu Lazăr de Purcăreți, în interesul culturii poporului. Mai târziu ca magistrul poștal și-a servit comuna în 30 de ani. La înființarea băncii „Arina“, care a fuzionat cu Bihoreana, el a fost primul director. Ca primcurator al bisericii a stat în fruntea poporului, sub el s-a zidit susaminita biserică frumoasă, fiind președintele comitetului de zidire. La preluarea imperiului român și-a adus jertfă odihna celor 80 de ani, primind rolul conducerii comunei ca cel dintâi primar român.

În Sanislău pe lângă români mai locuiește și o colonie de șvabi aduși aici acum 200 de ani. De 30 de ani ei și-au uitat limba maghiarizându-se. Abia sub români au început să învie ca naționalitate. Ungurii sunt într'un mic număr. Sub români dau dovada de respect și supunere față de legi. Comerțul este în mânele evreilor. De amintit că lângă Sanislău, chiar la frontieră, a luat ființă prima comună de coloniști: „Urmașii lui Horia“ (pp. 86-88)

În numerele următoare vom reveni cu materiale selectate din Almanahul pe anul 1926

Presă mondială din 12 și 13 martie despre CORONAVIRUS

CULTURĂ

Ioan Nistor

Ilie al nostru ne-a obișnuit în ultima vreme cu gesturi care subminează admirația față de tenis-menul care a fost Ilie Năstase.

Cu câțiva ani în urmă, la un meci de Fed Cup, i-a spus lui Johanna Konta ceva „de dulce”. S-a auzit ce. Tot așa, pe Serena Williams a gratulat-o cu o glumiță interpretată ca fiind rasistă, deși era doar nesărată, dar, din cauza acelor vorbe în plus a fost interzis pe unele stadioane. Apoi s-a cherchelit într-o seară și i-a „amendat” pe polițiști cu expresii de la periferie. Așa se face că, de rușine, probabil, n-a mai purtat însemnele țării, mulțumindu-se cu pensia de general al armiei române. Și îmi vine să plâng că idolul tineretilor mele s-a zăpăcit.

Acum câteva zile, Năstase i-a adresat Simonei Halep următoarele îndemnuri: „Simona să nu mai apară numele României în dreptul numelui tău. Pune mâna și șterge!” Citat exact, 08.02.2020.

În traducere: Simona, partidul meu a înțârcat mișcarea sportivă șapte ani la rând, iar acum e harcea-parcea, dar mai poate face mult rău. Tu însă poți și mai mult, așa că fă-i de răs pe ăștia, că nu au făcut în trei luni cât n-am făcut noi în șapte ani. Așa-i „mișto”, cu cât ne batem joc de țară, cu atât e mai bine pentru partid. Fă bine și ascultă la moșu’ că e o chestiune nobilă să ștergi numele țării de pe costumul Nike. ...

În aceste condiții, observ, ca supporter,

Ioan Nistor: Mama, țara și religia sunt singurele despre care nu ți-e permis să spui lucruri urâte. Acestea nu sunt bătaia de joc a nimănui. Înjură-ți conducătorii, prietenii, injură tot ce ai ales tu, dar abține-te în fața celor care TE-AU ALES. Ei pe tine. Greșelile pot fi înțelese până la un punct și iertate. Dar nu poți greși față de mamă (părinți, neam), față de credința strămoșilor și față de țară.

Sportivul Ilie Năstase dă sfaturi nesportive

că omul virusat cu politicianism nu mai judecă normal, că sunt mulți indoctrinați care spun prostii, apoi nu se sinchisesc să verifice efectele.

Partidul dlui Năstase, arrogant și bășcălios nevoie mare, practică expresia în pielea goală. A se vedea audierile din Comisii (17-19.02.2020). Iar dl Năstase amplifică stilul generalizat al „chiparosului”. În partidul dovedit ca o variantă submediocră a PCR și al cărui președinte de onoare e dl Iliescu, dovedit fără genă patriotică, după cum s-a demonstrat în timpul mineriadelor, se admit spurcăciuni verbale și vorbe de clacă. Desigur, pamphletarii pot „să fac mișto” de cei pe care-i plătesc din taxe, dar ei (măcar atât!) nu au voie să trateze demnitatea țării în bătaie de joc. A recomanda unui sportiv ștergerea numele de pe tricou e o problemă gravă.

Mama, țara și religia sunt singurele despre care nu ți-e permis să spui lucruri urâte. Acestea nu sunt bătaia de joc a nimănui. Înjură-ți conducătorii, prietenii, injură tot ce ai ales tu, dar abține-te în fața celor care TE-AU ALES. Ei pe tine. Greșelile pot fi înțelese până la un punct și iertate. Dar nu poți greși față de mamă (părinți, neam), față de credința strămoșilor și față de țară. Aici nu e vorba de gre-

șeli simple, ci de devieri de la statutul de om în parametri morali. Patria e în simțuri, te urmărește și tu o cauți. Îmi povestea un bătrân odată că și-a pierdut un câine intr-un târg de țară și, surprinzător, s-a trezit cu el în alt târg, după o lună, că-i calcă pe urme. Simțea patrupedul că aparține cuiva. La fel e și cu pasărilor migratoare. Se întorc la cuiburi după instinct, după temperatura aerului, dar și după văz. Își văd de la distanță locul. Fiind în timpul zborului, la mare înălțime, știu bine unde sunt crestele Carpaților. Guvernanții se află prea jos să-și vadă patria în care guvernează. Iar când dorm, n-o văd nici măcar în visele lor. Alții o șterg. Sentimentul apartenenței e unul din miracolele ființei umane.

Cum poți da asemenea sfaturi unui tânăr sportiv? Dacă te știți cu mâncărimi de limbă, poartă la tine un leucoplast. Dacă ești înțelept, spune-le fabule doar celor care au mintea la ei. Iar dacă ai pe limbă doar teți de politician, atunci totul e pierdut. Năstase a fost odată candidat PSD la primăria Capitalei, ba chiar și senator, un senator-degeaba, desigur. Așa se explică boala fără leac. Dar noi vrem sportivul, nu politicianul.

Să nu mai porți numele țării în dreptul tău e egal cu a-ți nega propriul nume. Nici

marele sportiv nu ar exista fără numele Năstase, iar când e pomenit în dicționare, tot român figurează.

La sfaturile bosumflate, Simona răspunde admirabil: „Eu joc cu numele României pe piept tot timpul. Joc permanent pentru România la toate turceele. România e lângă mine!” Așadar, un patriotism curat, tineresc. În dreptul ei e steagul, e numele, e apartenența, e sentimentul patriei. Gesturile patriotice sunt atât de rare. Ponegrirea țării e la modă. În plus, pe Simona o iubim pentru că își face semnul crucii în văzul lumii întregi. A fost de altfel considerată o mărturisitoare a credinței creștine și a fost decorată de Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române. Partidul dlui Năstase nenorocoște România și ne calcă pe nervi. Doar la atăta se pricepe.

Atragerea de fonduri pentru sport se face prin luptă politică, nu prin gesturi de copii supărați. Dacă le spunea de acum șapte ani celor din partidul său că e rușinos să nu se facă investiții în sport, că rămân nedescoperite mii de talente, România nu ajungea în situația jenantă de azi, să importe sportivi. Vai-vai, Nasty, după măgăriile făcute de partidul matala, finanțele țării sunt la reanimare și atunci de unde să iei bani berechet pentru sport?

Gurile rele ar putea spune, cu tristețe că, atunci când, pe Iliuță, polițiștii l-au pus la pământ, era pe jos mult noroi și alte scărbe. Și a fost afectat. Posibil. Totuși, e Ilie al nostru și-l întrebăm unde am fi azi dacă la Plevna, Mărășești sau Carei venea un virusat politic retrograd să-i indemnne pe cei chemați să moară pentru patrie să-și ștergă patria din suflet?

Simona Halep a fost bine educată de părinți, nicio grijă. E lucidă, inteligentă. Și e singura care ne aduce periodic niște bucurii rare. Ea nu se poate înjosi făcând jocuri politice. Nici blonda nervoasă de la primăria Capitalei n-a reușit să o înregimenteze. Desigur, nu e nici ea perfectă. Câteodată se enervează și dacă vede plimbându-se pe teren niște țăntari, le dă pe cocoșă cu pliciu. Dar, o acceptăm cu un zâmbet... În rest, pentru copii și pentru maturi deopotrivă e un model de bună-creștere, în timp ce politicianii livrează doar otrăvurile egoismului partinic. Cât despre marele sportiv, sperăm să nu-l vedem prin Europa, pe la demonstrative, cu sigla partidului imprimată pe față și cu cei trei trandafiri pe dos, ci cu numele țării în inimă.

385 de ani de la urcarea pe tronul Moldovei a lui Vasile Lupu (1634 – 1653)

Date biografice despre Vasile Lupu înainte de luarea domniei sunt puține, după cum în privința originii sale sunt incerte. Unele izvoare (Athanasie Comnen Ipsilanti) îl socotesc ca având origine în părțile grecești. Contemporanii îl socoteau albanez. Mai concret este informația lui Dositei Nottare, patriarhul Ierusalimului, care ne spune că Vasile Lupu se trăgea din arnăuțescul sat în Misiă, așezat pe Târnovo, fiindu-și începutul neamului său din Macedonia.

Este vorba de satul Arbănași locuit de macedo-români veniți din orașul Elbasan (arbănaș din Macedonia). Tatăl lui Vasile Lupu, Nicolae, probabil român – macedonean, a venit în Muntenia pe la sfârșitul domniei lui Mihai Viteazul. Ceva mai târziu devine vel agă (căpitan de oști). Mama sa Irina, era româncă chiar din părțile noastre.

Altfel nu s-ar explica înrudirea ei cu boieri și dregători din Moldova: Iorga postelnicul, Stică pivnicerul și cu surorile lui Stamatie Hadâmbul, marele postelnic. Dimitrie Cantemir nota că "neamul lui Vasile Arvanitul era mai mult la număr decât toate celelalte". După moartea tatălui său, Vasile Lupu trece în Moldova luând cu el la Iași întreaga familie, pe mama sa, pe frații săi Gheorghe și Gavril și pe surorile Măricuța și Marga. Vasile Lupu a avut două soții: prima, Tudosca, fiica vornicului Costea Bucioc și a Candachiei Șoldan cu care a avut trei copii: Ioan, Mariș și Ruxandra; a doua, Ecaterina, cumpărată cu o mie de galbeni de la tatăl său din Caucaz cu care a avut pe Ștefăniță.

Spre deosebire de Matei Basarab care a rămas domnul de țară, legat de tradiții, Vasile Lupu era considerat străin, mai ales că vorbea foarte bine limba greacă. Era instruit, cu multe cunoștințe literare din autorii clasici ai antichității. Vasile Lupu va lua domnia, ca și Matei Basarab, folosind mișcarea antigrecescă.

Odată ajuns domn (1634), el va favoriza elementul grecesc pentru intrarea

în posesia unor pământuri, în biserică și în aparatul de stat. Divanul lui Vasile Lupu, care la început era format din boieri români, spre sfârșitul domniei (1652) avea șapte membri greci și numai trei români. Vasile Lupu era iubitor de cultură și gospodar, calități dublate de o fire mândră și ambițioasă. El a urmărit cuprinderea Țării Românești pentru a-l așeza domn pe fiul său Ioan. Vasile Lu-pu organizează o primă expediție împotriva lui Matei Basarab (1637), dar este înfrânt de domnul muntean ce fusese ajutat cu oaste de Gheorghe Rakoczy I. A doua expediție (1639) se încheie cu o nouă înfrângere a lui Vasile Lupu la satele Ojogeni și Nenișori (jud. Ilfov). Intre cei doi domni se încheie pace ce și în semn de prietenie Matei Basarab ridică în Moldova mănăstirea Soveja (fi-nutul Putnei), iar Vasile Lupu reface biserică Stelea din Târgoviște.

La sfârșitul perioadei de pace, Vasile Lupu are o ciocnire cu tătarii (1649) că-rrora le luase prada cu care aceștia se întorceau din Polonia. Hanul trimite o oaste ca răspuns (1650) cu care veneau și cazacii. Aceștia erau mai ales ucraieni și conduși de hatmanul Bogdan Hmielnițki. Acesta voia să-și consolideze puterea prin alianță cu vecinii și, în primul rând, cu Moldova. De aceea, dorea căsătoria fiului său Timuș, cu fiica lui Vasile Lupu, Ruxandra. La început, Vasile Lupu a refuzat, dar cazacii și tătarii au năvălit în Moldova și Vasile Lupu consimți la nuntă care se făcu la Iași (1652). Noua alianță neliniști pe Matei Basarab și pe principele Gheoghe Rakoczy al II-lea, care își unirà forțele și îl alungară pe Vasile Lupu din Moldova. Ei îl sprijiniră pe un boier, logofătul Gheorhe Ștefan care se suie pe tron. Vasile Lupu, cu ajutorul ginerelei său Timuș își reia domnia și năvălește în Muntenia. În bătălia de la Finta (1653), Matei Basarab triumfă și Vasile Lupu se retrage. Urmărit de Gheorghe Ștefan pierde domnia în timp ce Timuș cade apărând Suceava. Vasile Lupu trece Nistrul și de acolo merge la Constantinopol (1653) unde moare (1661). Este înmormântat la biserica Trei Ierarhi din Iași.

Opera lui Vasile Lupu poate fi urmărită ca și cea a lui Matei Basarab pe

mai multe planuri, dar mai ales pe pla-nul gospodăririi țării și actului de cultură. Și aici intervin deosebiri datorită structurii intime a celor doi voievozi. Dacă ambii au luat domnia folosind mișcarea antigrecescă, la Vasile Lupu aceasta a fost doar o manevră tactică. După luarea domniei, sprijină sistematic (politic de stat) pe grecii din țară (din rândurile cărora se trăgea), dar și pentru a convinge Poarta de fidelitatea sa. Boierii români erau îndepărtați din Iași și risipiți prin județe. De unde și împotri-virea boierimii autohtone și a straturilor de jos asupra cărora se aplica politica de fiscalitate excesivă. Vasile Lupu a fost fără îndoială un om politic și diplomat, dar nu-l putem așeza ca pe Matei Basarab, în rândul urmașilor lui Mihai la actul de unificare.

În încercarea de a realiza o unitate sub forma dualității tată-fiu n-a fost vorba de o faptă a unității românești, ci de o acțiune de mărire personală. În schimb formația grecescă a domnitorului are răsfrângeri benefice în opera sa, în actul de cultură. În timp ce Matei Basarab sprijinea tradițiile autohtone, Vasile Lupu era aplecac spre tradițiile imperiale bizantine. Vasile Lupu iubea luxul și fastul promovat odinioară în Bizanț. Întreținea o curte princiară și se îmbrăca după ceremonialul de tradiție greacă.

Mostenirea esențială a lui Vasile Lu-pu trebuie căutată în actul de cultură. Lui Vasile Lupu i se datorează ridicarea unui număr de lăcașuri, e drept mai puține decât ctitoriile lui Matei Basarab. Se remarcă însă o diferență poate calitativă. Vasile Lupu isprăvește biserica Sf. Ioan Botezătorul din Iași, ctitoria lui Miron Barnowski, înalță ctitoriile din Șerbești (jud. Neamț), de la Copou (Sf. Atanasie), biserica din Orhei, cea de la cetatea Chiliei, este ctitor și la Pobrata și Hlincea. Așezările lui Vasile Lupu sunt mai împodobite și mai bogate. Deasupra tuturor strălucește mănăstirea Trei Ierarhi (Iași), capodopera sa arhitecturală. Vasile Lupu n-a economisit bani pentru ca această operă să dăinuie și să impresioneze prin trăinicia și valoarea materialului (piatră și marmură), cât și prin mulțimea și varietatea podoabelor. Trei

Ierarhi nu este numai așezământ reli-gios, ci și centru de cultură. După ce zi-direa a fost încheiată și sfințită (1639), Vasile Lupu înființează pe lângă Trei Ie-rarhi o școală și o tipografie cu sprijinul metropolitului Kievului, Petru Movilă. Acesta îl trimite pe ieromonahul Sofronie Pociățki ca egumen la Trei Ierarhi, profesori pentru școală și meșteri tipog-rafi. Școala de la Trei Ierarhi (ca și Sf. Sava din București) era Academie Dom-nească, principalul centru de învățământ din Moldova. Cât privește tiparul, dacă Matei Basarab continua tradiția, lui Vasile Lupu îi revine meritul de a fi introdus tiparul în Moldova. Învăță-mântul de la Trei Ierarhi era grecesc, dar profesorii predau în slavonește, lim-bă de tradiție în administrație și în sluj-bă, dar ca și în Muntenia, începe să se afirme limba românească. Vasile Lupu înmulțise atât de mult numărul preoților și călugărilor greci, încât nu se mai gă-seau destul profesori de limba slavonă, iar cei care cunoșteau limba greacă nu voiau să se coboare în popor și atunci s-a recurs la limba română. Vasile Lupu a pus să se tipărească în limba română cărți pentru poporul de rând. Se tipă-rește la Iași Pravilele împărătești (1646). În afara hotarelor, lui Vasile Lupu îi aparțin ctitoriile Sf. Paraschiva din Liov și Sf. Lavră din Moreea.

Cu toate umbrele sale, Vasile Lupu a fost ultimul domn strălucit din istoria medievală a Moldovei.

Bibliografie critică: Anastasiu, I., Bătălia de la Finta, Târgoviște (1912); Babinger, Fr., Originea lui Vasile Lupu, Buc., (1937); Berza, M., Haraciul Moldovei și Țării Românești în sec. XV – XVII, Buc., (1957); Căprescu, M. I., Re-lațiile dintre Matei Basarab și Vasile Lu-pu, Buc., (1899); Cihodaru, C., Răscoala din anul 1653 din Moldova, Iași (1968); Decei, A., Relațiile lui Vasile Lupu și Matei Basarab cu Poarta în lumina unor documente turcești inedite, Cluj (1972); Demeny-Maşkova, Lidia, Despre parti-ciparea românilor în oastea căzăcească a lui Bogdan Hmeliņki, Buc., (1963); Dogaru, Maria, Sigiliile lui Vasile Lupu, Buc., (1971); Floca, Ioan N., Unitatea dintre pravilele folosite în Transilvania

cu cele din Țara Românească și Moldo-va, (1962); Gemil, Tahsin, Date noi priv-ind haraciul țărilor române în sec. al XVII-lea, Buc., (1977); Giurescu, Con-stantin C., Le voyage de Niccolo Barti en Moldavie (1633), Paris- Bucarest, (1925); Idem, Uciderea vizirului Moha-med Tabani Buicu, sprijinitorul lui Va-sile Lupu. O scrisoare inedită (1926); Iorga, Nicolae, Vasile Lupu ca următor al Împăraților de Răsărit în tutelarea Pa-triarhiei de Constantinopol și a bisericii ortodoxe, Buc., (1913 – 1914); Ligor, Alexandru, Din legăturile Moldovei cu celelalte țări române în vremea domniei lui Vasile Lupu (1978); Missail, G., Epo-ca lui Vasile Lupu și Matei Basarab V. V., domnii Moldovei și Țării Românești (1632 – 1654), Buc., (1866); Motogna, V., Epoca lui Matei Basarab și Vasile Lu-pu, Iași, (1940); Rosetti, Radu, Încercări critice asupra războiului din 1653 dintre Matei Basarab și Vasile Lupu, Buc., (1912); Șerban, Constantin, Vasile Lupu, Buc., (1993); Tanoviceanu, I., Din lup-tele pentru neam. Răsturnarea lui Vasile Lupu, Buc., (1902); Turcu, Constantin, Știri despre mănăstirea Soveja sau Do-bromirna (Mănăstirea Bunei Înțelegeri), (1957); Velichi, C., Vasile Lupu ca domn al Moldovei și Țării Românești (1936); Xenopol, A. D., Istoria Românilor din Dacia Traiană, Ediția a IV-a, IV Istoria Modernă (De la Matei Basarab și Vasile Lupu până la Fanarioți (1633 – 1821), Buc., (1993).

Mircea Pirlea,
Biblioteca Județeană Satu Mare

Biografice:

1. Popescu, Petru Demetru – Dicțio-nar de personalități istorice: voievozi, principii, domnitori, regi, București, Edi-tura Niculescu, 2001
2. * * * * * - Enciclopedia ma-riilor personalități din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpu-lui, Volumul II, G – O, București, Edi-tura Geneze, 2000

“A ierta este oarecum asociat cu a spune că este în regulă, că acceptăm răul făcut. Dar acest lucru nu este iertare. Iertarea înseamnă să te umpli cu iubire și să radiezi iubire în jurul tău și să refuzi să te agăți de veninul și ura care-au fost generate de comportamentul ce-a provocat rănille.”
(Wayne Dyer)

FILA DE PSIHLOGIE

Cui și de ce alegem să oferim iertarea?

Ce anume ne motivează decizia de a trece uneori mai ușor, alteori aproape imposibil peste greșelile celor care ajung să ne rănească sufletele? De ce iertăm sau nu iertăm? Probabil sunt nenumărați factori care influențează modul în care oamenii tratează un infractor, în funcție de situația specifică. Recent, cercetătorii au evidențiat trei astfel de factori potențiali: utilitatea, apropierea și semnele de remușcare.

Când află că un coleg de serviciu te bârfește, poate deveni foarte tentant să-i porți pică. Dacă reușim să trecem peste aceste atitudini supărătoare, colaborarea la proiectele viitoare poate deveni mult mai facilă decât dacă rămânem încălcați de resentimente.

Un set recent de studii publicate în revista *Evolution și Human Behavior* sugerează că disponibilitatea noastră de a ierta pazele greșite depinde de măsura în care avem sau nu nevoie de persoana respectivă.

Iertăm mai ușor o persoană de care avem nevoie

În trei studii efectuate în Statele Unite și Japonia, participanții au amintit o recentă transgresiune, abatere, comisă împotriva lor de către o cunoștință, un prieten sau un partener romantic. Ei au raportat, de asemenea, cât de utilă a fost acea persoană înainte de incident pentru a le ajuta să își atingă obiective la locul de muncă, școală sau în relații. Această măsură, cunoscută sub numele de „instrumentalitatea obiectivelor percepute”, a fost asociată semnificativ cu iertarea raportată de participanți vizavi de transgresiune - chiar și atunci când cercetătorii au contabilizat efectul apropierei în relații.

„Oamenii au tendința de a ierta mai mult partenerii „utili” decât pe cei “mai puțin utili”, explică autorul principal Yohsuke Ohtsubo, psiholog la Universitatea Kobe din Japonia. Cineva care speră să obțină iertarea altuia, sugerează el, „ar putea urmări să se facă util pentru persoana vizată”. În mod similar, adaugă el, favorizarea depen-

denței reciproce - măsura în care fiecare persoană depinde și o ajută pe cealaltă într-un grad comparabil - poate ajuta ambele părți dintr-o relație să prevină escaladarea conflictelor interpersonale minore.

Tendința de a ierta o persoană care poate fi utilă pare la prima impresie materialistă sau rece, observă Ohtsubo. Însă cercetătorii au descoperit că relația dintre instrumentalitatea obiectivelor percepute și iertare a fost parțial mediată de empatia sporită a victimei pentru transgresorul mai util.

Suntem foarte subiectivi vizavi de greșelile celor apropiați

Două dorințe umane sunt deosebit de puternice: dorința de a pedepsi pe cei răi și dorința de a-i proteja pe cei dragi. Când aceste impulsuri intră în conflict - iar membrii familiei, partenerii sau prietenii apropiați sunt cei care greșesc - cum răspundem?

O lucrare recentă în *Buletinul personalității și psihologiei sociale* a urmărit să investigheze această problemă.

Pe parcursul unei serii de studii, participanții aveau mai multe șanse să prezică dacă ar proteja ipotetic pe cineva care a comis o infracțiune morală - acoperindu-i, de exemplu, mințind organele de poliție - dacă acea persoană ar fi una apropiată, mai degrabă decât una îndepărtată. Infracțiunile au variat de la minore (descărcare ilegală de muzică) la severe (furt; hărțuire sexuală). “Pe măsură ce severitatea infracțiunii a crescut, instinctul de protecție a fost exprimat și mai puternic”, relatează Ethan Kross, psihologul Universității din Michigan, care a fost coautor al lucrării.

Când cineva pe care îl iubim face ceva greșit, el consideră că „schema” noastră despre acea persoană este contestată. „Avem tendința să credem că oamenii care sunt aproape de noi sunt oameni buni, pozitivi”, spune el. “Nu trebuie să mă gândesc: Este soția mea o persoană bună sau rea? De fiecare dată când o văd.”

Dar după ce o persoană iubită face ceva imoral, spune el, „trebuie să ne reorientăm în totalitate schema. Aceasta poate fi o intervenție chirurgicală psihologică majoră. Rapoartele de la

participanții care au declarat că ar gestiona situația cu persoana iubită pe cont propriu, cum ar fi înfruntarea lor verbală - fără a raporta autorităților - pot reflecta încercările de soluționare a conflictului intern, notează el.

Când două persoane sunt apropiate unele de altele, viețile lor devin interconectate și simțurile de sine pot începe să se suprapună. Acesta poate fi unul dintre motivele pentru care, la luarea unei decizii cu privire la cineva apropiat - dacă să raportăm acea persoană, de exemplu - miza este mai mare decât dacă ar fi un străin. „Aceste decizii nu sunt doar despre ele”, spune Kross. „Sunt și despre tine, pentru că cine ești este încorporat în cine sunt acele persoane.” Pe măsură ce gravitatea infracțiunii crește - împreună cu consecințele sale potențiale - instinctele de autoprotecție pot prelua controlul, sugerează acesta, în special dacă făpta este probabil să reflecte îndeosebi pe cei mai apropiați de făptuitor.

Destul de încurajator, Kross și coautorii săi au găsit unele dovezi că o tehnică cunoscută sub numele de *distanțare de sine* - în care participanții au considerat situația dintr-o perspec-

tivă terță - a redus înclinația raportată de a acoperi o persoană iubită care a comis infracțiuni severe. Tehnica, care este adesea folosită pentru a ajuta la gestionarea anxietății, a fost arătată în cercetările anterioare ca fiind cea mai eficientă în situații care generează emoții negative deosebit de puternice, spune el. „Când crima este severă, emoțiile declanșate sunt mult mai mari. Acolo credem că distanțarea are loc pentru a reduce oamenii pe linia adevărului.”

Remușcarea și părerea sinceră de rău pot contribui mai eficient la obținerea iertării

Scuzele publice - de la celebrități, politicieni, organisme guvernamentale sau întreprinderi - sunt adesea criticate pentru că sunt rigide, inexpresive și nesincere, iar cercetările au descoperit că ulterior, iertarea publică este greu de obținut.

O demonstrație mai expresivă de remușcări i-ar putea ajuta pe cei ce folosesc scuzele publice să transmită autenticitatea cuvintelor lor și, poate, să asigure chiar iertarea? Într-o lucrare recentă publicată în *Jurnalul personalității și psihologiei sociale*, cercetătorii au descoperit că scuzele publice care au fost însoțite de afișări de „remușcări intruchipate”, cum ar fi plânsul sau îngenuncherea, au fost percepute de participanți ca fiind mai convingătoare; în aceste condiții, cei care au oferit scuze au fost, de asemenea, văzuți ca fiind mai puțin susceptibili de a repeta comportamentele supărătoare, primind astfel mai multă empatie.

„Oamenii nu ar trebui să spună doar că le pare rău - trebuie să arate că le pare rău”, concluzionează Matthew Hornsey, psiholog la Universitatea din Queensland, în Australia, și autor principal în lucrare. „Purtarea unui costum și citirea unui discurs plin de grație este un lucru bun - dar, uneori, pentru a obține împăcarea, e nevoie de ceva mai concret și mai convingător.”

Sursa: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/brainstorm/2019/2/who-do-we-decide-forgive-and-why?collection=1136851>

De ce ne jucăm prin șuvițele de păr?

Părul nu e doar o podoabă capilară care are rol de carte de vizită atunci când avem nevoie să creăm o primă impresie. Multiplele posibilități pe care ni le oferă jucatul prin păr sunt de asemenea limbaje mai mult sau mai puțin conștiente ale intențiilor noastre. Iată câteva din acestea, surprinse de Joseph Messinger în “Dicționarul ilustrat al gesturilor”.

Interlocutorul își masează în mod constant craniul sau pielea capului
Această secvență aparține vocabularului gestual al rataților. El funcționează după principiul “Dumnezeu

pentru toți și fiecare pentru sine.” Gestul amintește de un cucui virtual căruia încearcă să-i micșoreze durerea, la fel de virtuală precum cucuiul.

Interlocutorul își trece tot timpul mâna prin păr

Este un individ narcisic, care își ajustează mereu imaginea publică sau moralul. Dacă este vorba despre un bărbat, acesta este mai degrabă îndrăgostit de propria imagine decât preocupat de prezența dumneavoastră lângă el. Orgolios, vanitos, mândru de originea sa, de fapt este vorba de un fals self cu un discurs armonizat, care nu se gândește decât la interesul său în toate demersurile pe care le face.

Interlocutorul își dă capul pe spate în mod compulsiv pentru a-și aranja o șuviță rebelă

Nu i-ar trece prin cap să-l pună pe frizer să-i taie șuvița respectivă; s-ar zice că ticul acesta vizează obținerea unei imagini publice liniștitoare. Mania aceasta trădează un personaj foarte atașat de prejudecățile sale și al cărui comportament standardizat nu are cum să treacă neobservat.

Își ridică părul în creștet, ceea ce face ca pieptul ei să se ridice cu îndrăzneală

Trucul este vechi de când lumea. Toate modelele din fotografiile erotice în folosesc, chiar în exces, pentru a-și

pune sânii în valoare și a-și subția talia, în raport cu bazinul. O postură care contrabalansează legile gravitației. Merge întotdeauna foarte bine când este vorba de seducerea unui bărbat. Ridicarea corpului dezlăuie mereu un mod de acțiune, contrar ghemurii, care trădează renunțarea.

El își frământă fără încetare părul

Cu cât un individ acordă o importanță gestuală mai mare părului, frământându-l sau aranjându-și continuu o șuviță rebelă, cu atât mai mult aparține categoriei epidemice a persoanelor cu o sensibilitate mare.

Pagină realizată de Ioana Zaharia

Demi Lovato lansează un nou imn motivațional - I Love Me

Demi Lovato a revenit cu o piesă care pune în prim plan dragostea de sine și încrederea în forțele proprii.

După mini-recitalul de la Grammy Awards și interpretarea live a imnului SUA de la ediția 54-a Super Bowl, artista demonstrează încă o dată că este și mai puternică prin lansarea piesei „I Love Me”, un track up-tempo, ce a avut la bază introspecția.

„I Love Me” este o piesă compusă de către Demi, Sean Douglas, Keith Sorrells, Alex Niceforo, Jennifer Deilveo, Rose Nicholson și Warren Felder, iar mesajul pe care artista îl transmite este despre încrederea și iubirea de sine, indiferent de trecut sau prezent.

Videoclipul oficial este regizat de către Hannah Lux Davis (care a colaborat cu Ariana Grande, Drake, Nicki Minaj) și începând de la versuri, o aduce pe Demi într-o luptă a alter-ego-urilor, trecut versus prezent.

Un nou început

Începutul anului 2020 a adus-o pe Demi într-o altă ipostază muzicală – „Anyone”, o altă baladă empowering, pe care a interpretat-o live la premiile Grammy.

Săptămâna trecută, Demi a fost invitată la The Ellen Degeneres Show și a făcut câteva dezvăluri inedite. Artista a mărturisit că i-ar plăcea să colaboreze cu Rihanna și chiar să-și facă de cap împreună cu ea într-un videoclip.

Demi spune însă că nu caută acum o relație și a ieșit de pe aplicațiile de dating pentru a se concentra doar pe propria sănătate și pe starea de bine.

Artista în vârstă de 27 de ani a declarat: „Am folosit ceva timp aplicațiile de dating, dar după ce am petrecut mai mult timp cu mine de-a lungul ultimelor luni am realizat că trebuie să duc aceste bălăii singură, nu să vină cineva să-mi rezolve problemele cu care mă confrunt când sunt tristă”. „Așa că acum sunt singură și-mi petrec serile de sămbătă doar eu cu mine, răsând, făcând o baie. M-am surprins spunându-mi 'Ești complet așa cum ești', și

de asta am lansat acest cântec, suntem buni așa cum suntem, fără să avem nevoie de confirmarea vreunui iubit sau a altei persoane”.

Demi a vorbit și despre problemele care au apărut din cauza tulburărilor de alimentație. „Ultimii șase ani am trăit o viață despre care nu mai simțeam că e a mea. Da, m-am luptat cu tulburările de alimentație, care au dus apoi la alte probleme”.

Artista a povestit că recent a aflat că cei din fosta echipă de management îi ascundeau de fapt zahărul de peste tot și abia acum a realizat că viața ei era controlată de atâția oameni din jurul ei.

„Dacă eram seara la hotel, îmi luau telefonul din cameră ca să nu pot suna room service-ul”, a mărturisit ea.

„Mulți ani de zile nu am avut un tort de ziua mea... Îmi luau și fructele din cameră, pentru că erau considerate extra zahăr”, a adăugat Demi. Anul acesta, noul ei manager i-a făcut cadou un tort, iar Demi a povestit că a plâns pentru că acum are în sfârșit o echipă care o acceptă așa cum este.

Katy Perry este însărcinată

Cântăreața Katy Perry a anunțat că este însărcinată. Artista a dezvăluit totul într-un videoclip al noii sale piese, versurile fiind dedicate logodnicului său.

Cântăreața de origine americană, în vârstă de 35 de ani, trăiește o frumoasă poveste de dragoste cu actorul Orlando Bloom. Cei doi sunt împreună de trei ani.

Cântăreața americană Katy Perry, care are de mai mult de trei ani o relație cu actorul Orlando Bloom, este însărcinată, dezvăluie videoclipul piesei „Never Worn White” lansat joi.

În timpul videoclipului, Katy Perry a fost îmbrăcată într-o rochie albă elegantă, clasică celor de mireasă și ținând în mână un buchet de flori și cântând o melodie de dragoste. Piesa începe de asemenea cu tematica drumului spre altar.

„Niciodată nu am purtat alb, dar

vreau să încerc pentru tine”, sunt câteva dintre versurile cu care Katy Perry și-a deschis sufletul și a vorbit despre iubirea pe care o poartă și despre dorința de a „purta rochia albă” (de a se căsători) cu Orlando.

Balada „Never Worn White” a fost scrisă în colaborare cu Johan Carlsson, John Ryan și Jacob Kasher Hindlin (J Kash).

Perry, numită recent de prințul Charles ambasador al British Asian Trust pentru India, s-a logodit anul trecut cu Bloom, chiar de Ziua Îndrăgostiților. Ea a mai fost căsătorită cu actorul Russell Brand, de care a divorțat însă în 2011, după doar 14 luni de căsnicie.

Într-un mesaj publicat pe Instagram, potrivit Daily Mail, Katy Perry a spus că urmează să nască în vară. Ea a mai precizat că un nou album urmează să fie lansat până în vara anului 2020.

Vlăduța Lupău și Adrian Rus au stabilit data nunții

Vlăduța Lupău a devenit cunoscută în lumea mondenă într-un timp destul de scurt. Cântăreața de muzică populară s-a remarcat atât prin piesele sale, care ocupă primele locuri în trending pe Youtube, dar și prin scandalul în care a fost implicată alături de unul dintre colegii săi.

Vedeta are o relație cu fotbalistul Adrian Rus, cu care s-a căsătorit civil în urmă cu câteva luni, iar în urmă cu câteva zile a făcut un anunț pe rețelele de socializare, unde și-a anunțat fanii că nunta va avea loc pe 30 aprilie.

Vlăduța Lupău este o artistă apreciată, iar fanii s-au bucurat foarte tare atât pentru, cât și pentru soțul ei. „Save the date 30.04.2020. Happy Valentine's Day”, a scris artista pe pagina sa de Facebook.

Cu ocazia zilei de naștere a soțului ei, cântăreața a compus o piesă specială pentru povestea lor de dragoste care se

numește Clipa fericirii. „Azi e ziua soțului meu. Nu avea nevoie de daruri, însă i-am dăruit ceva pentru veșnicie! Totodată am împărțit cu voi, cele mai frumoase imagini dintr-o zi specială pentru noi”, a scris Vlăduța Lupău, pe pagina sa de Facebook.

Cum a început totul?

„L-am cunoscut la o cântare. Un profesor de-al meu avea un eveniment la un lac, tatăl lui era acolo, eu cântam, iar la un moment dat a venit și el. Când m-a cerut de soție a făcut un scenariu cu poliția. Tatăl lui a fost în Poliție, așa a putut aranja surpriza, astfel încât să fiu chiar surprinsă. El joacă fotbal la CFR Cluj. Îmi doresc un copil, deși știu că o să fie foarte greu când o să avem un copil, la ce program am eu. Am noroc de faptul că am părinții lângă mine și mă vor ajuta. Îmi place cel mai mult la el că mă iubește”, a povestit Vlăduța.

Actorul Chuck Norris a împlinit 80 de ani

Actor, expert în arte marțiale și scriitor, Carlos Ray "Chuck" Norris s-a născut la 10 martie 1940, în Ryan, Oklahoma, SUA, potrivit imdb.com.

Între 1955 și 1958, a învățat la Liceul North Torrance, în California, apoi s-a înrolat în Forțele Aeriene ale SUA și a fost trimis la baza americană Osan Air din Coreea de Sud. Aici a început să studieze Tang Soo Do, o artă marțială bazată pe karate, informeză Agerpres.

În 1962, a renunțat la cariera militară, preferând-o pe cea de instructor de autoapărare. În anii '60, a deschis peste 30 de săli și locuri de antrenament dedicate practicării artelor marțiale, printre clienții săi aflându-se nume celebre precum Steve McQueen și Priscilla Presley.

De altfel, McQueen a fost printre primii care au observat aptitudinile actoricești ale lui Chuck Norris.

Unul din principalele sale succese pe marele ecran a fost "Missing in Action", film lansat în 1984, în care Norris joacă rolul unui fost prizonier de

război care se întoarce în Vietnam pentru a-și elibera camarazii de armă rămași acolo.

Filmul a fost bine primit de public, astfel încât, în chiar anul următor, a apărut continuarea. Aceste două filme au avut o semnificație aparte pentru Norris, care își pierduse fratele, Wieland, pe câmpurile de luptă din Vietnam, arată site-ul biography.com

Un alt mare succes cinematografic a fost, pentru Chuck Norris, filmul de acțiune "The Delta Force", din 1986, în care a jucat alături de legendarul actor Lee Marvin.

Este și un scriitor împlinit. În anul 1988, a publicat auto-biografia "The Secret of Inner Strength" (Puterea secretă a sinelui), care a devenit bestseller. La câțiva ani distanță, a lansat și volumul "The Secret Power Within" (Știința soluțiilor la problemele reale). Foarte bine primită de critici și public a fost cartea sa "Black Belt Patriotism: How to Reawaken America", din 2008.

A fost și erou de jocuri video, începând cu "Chuck Norris Superkicks" din 1983 și până la jocul mobil "Chuck Norris: Bring on the Pain" din 2008.